

Taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse tutvustamine

26.- 27 aprill 2010

Ettekanne käsitleb:

- Euroopa Liidu õiguslik alus:
- Direktiivid
- Määrused

- Eesti õiguslik alus
- TPSKS reguleerimisala

1. EL Seadusandlus

- Direktiivid
- Sätestab eesmärgi
- Eesmärgi saavutamise viis ei ole kindlaks määratud
- EL määrus ehk regulation
- EL otsus
- Otsekohalduvad
- “Ümber kirjutamine” keelatud

2. EL Seadusandlus

- Põhilised nõuded seemnete sertifitseerimisele ja sordile on kehtestatud 7 põhilises direktiivis:
- 66/401/EMÜ söödakultuuride turustamine
- 66/402/EMÜ teraviljaseemne turustamine
- 2002/53/EÜ ühtse sordilehe kohta

3. EL Seadusandlus

- 2002/54/EÜ peediseemne turustamise kohta
- 2002/55/EÜ köögiviljakultuuride seemne turustamise ja köögiviljakultuuride sordilehe kohta
- 2002/56/EÜ seemnekartuli turustamise kohta
- 2002/57/EÜ õli- ja kiudtaimede seemnete turustamise kohta

Euroopa Liit
Seemne ja paljundusmaterjali sektor

**Seemnete turustamise
alusdirektiivid**
66/401, 66/402, 2002/53,
2002/54, 2002/55, 2002/56

Ülevõtmine

Eestis

**Taimse paljundamise ja
sordikaitse seadus**
Tootmise ja turustamise määrused

TPSKS reguleerimisala

- I OSA:
- Sortide registreerimine
- Sortide sordilehte ja kaitse alla võtmine
- Kaitsealuse sordi omanike õigused
- II OSA:
- Seemne, paljundusmaterjali, GNRS sordi seemne, kultiveerimismaterjali tootmine ja turustamine

Seemnekasvatus

- Sordiseemne paljundamine, põllumajandusliku tootmise eriharu
- Paljundamisel peavad säilima seemne sordipuhtus, sordi tüüpilisus, bioloogilised omadused ja saagikus /A. Nõulik/

Eesti seadusandlus

- Taimede paljundamise ja sordikaitse seadus
[RT I 2005, 70, 540](#)
- Teraviljaseemne, õli- ja kiukultuuri, köögivilja- ja söödakultuuri seemne ning seemnekartuli, tootmise ja turustamise määrused
- Eesti sordikaitse

Sertifitseerimine

- on seemne põlvnemise
- liigi- ja sordiehtsuse ning -puhtuse ja
- kvaliteedi ning taimetervisenõuetele vastavus
- *põldtunnustamine, proovide analüüsimine ning järelkontrolli põldkatsed*
- pakendite sulgemine
- märgistamine

Sertifitseeritakse

- Euroopa Liidus sordilehte võetavate liikide sortide seemet
- Eestis sertifitseeritakse söödakultuuridest luht-kastevart, ohtetut lustet, päideroogu, sale haguheina ja valget mesikat

Turustamise nõuded

- sordilehte või Euroopa Liidu ühtsesse põllukultuuride sordilehte võetud sordi **sertifitseeritud seemet või geneetiliste ressursside säilitamiseks ettenähtud seemet**
- seeme peab olema nõuetekohaselt pakendatud ning märgistatud (etikett)
- hariliku esparseti, hariliku sõrmrohu, kroonmagusristiku, mugul-paelrohu, murunurmika, põldlambaläätse ja ungari hiireherne seeme puhul on lubatud turustada ka tarbeseemet

Turustamine peale sordilehest väljaarvamist

- Sordi sordilehest väljaarvamise korral sertifitseeritakse ja on lubatud turustada selle seemet väljaarvamise aastast alates kolmanda aasta 30. juunini (seaduses)

Seemneseegu turustamine

sööda tootmiseks ettenähtud seemneseegu:

- segu komponendid on sertifitseerimisele kuuluvate söödakultuuride liikide loetelus
- iga komponent on sertifitseeritud või tarbeseemne korral on seda kontrollitud

seemneseeguga, mis ei ole ette nähtud sööda tootmiseks:

- võib kasutada määruses käsitlemata liikide seemet
- segu iga komponent peab olema kontrollitud ja tunnustatud kvaliteedinõuete kohaseks

Seemne kategooriad

- SE – supereliit
- E – eliit
- C – sertifitseeritud seeme nt harilik rukis
- C1 ja C2 –suvi ja –talnisu, harilik kaer, harilik oder
- TS – tarbeseeme (söödakultuuridel)
- Standardseeme (köögiviljakultuuridel)

Supereliitseemne kategooria tähistusega SE on seeme, mis:

- on toodetud õiguslikul alusel sordi säilitamiseks ettenähtud meetodite kohaselt;
- vastab supereliitseemne kohta kehtestatud nõuetele;
- on ette nähtud eliitseemne tootmiseks või sertifitseeritud seemne tootmiseks, kui tootja esitab selleks kirjaliku taotluse;
- on sertifitseeritud.

TAIMETOODANGU INSPEKTSIOON
Seemnete osakond
Teaduse 2, Saku, Harjumaa 75501, EE

EL NÕUDED JA STANDARDID
SUPERELIITSEEME

Partii nr: **EE07-51545**

Kultuur : **Suvioder**
Hordeum vulgare

Sort: **LEENI**

Kategooria: **SE**

Tootjariik: Eesti Vabariik

Netkaal (kg) : **50**

Proov on võetud: september 2007

Eliitseemne kategooria tähistusega E on seeme, mis:

- on toodetud õiguslikul alusel sordi säilitamiseks ettenähtud meetodite kohaselt SE või tootja kirjalikul taotlusel SE eelneva põlvkonna seemnest;
- on ette nähtud C või C1 või C2 tootmiseks;
- vastab eliitseemne kohta kehtestatud nõuetele;
- on sertifitseeritud.

TAIMETOODANGU INSPEKTSIOON
Seemnete osakond
Teaduse 2, Saku, Harjumaa 75501, EE

ELIITSEEME

Partii nr: **EE07-50497**

Kultuur : **Ida-kitsehernes**
Galega orientalis

Sort: **GALE**

Kategooria: **E**

Tootjariik: Eesti Vabariik

Netokaal (kg) : **25**

Proov on võetud: oktoober 2007

Sertifitseeritud seeme tähistusega C on seeme , mis:

- on toodetud eliitseemnest õiguslikul alusel sordi säilitamiseks ettenähtud meetodite kohaselt eliitseemnele eelneva põlvkonna seemnest
- on ette nähtud külvisemmena kasutamiseks muul eesmärgil kui turustamisotstarbelise seemne tootmiseks;
- vastab sertifitseeritud seemne kohta kehtestatud nõuetele;

on sertifitseeritud.

Tarbeseemne - TS mis:

- 1) on liigiehtne ja -puhas;
 - 2) vastab tarbeseemne kohta kehtestatud nõuetele;
 - 3) on kontrollitud.
- etikett on pruuni värvi ja sellele on sõnad: **Tarbeseeme (sordiehtsana mittesertifitseeritud)**
 - liigiehtsuse ning -puhtuse tagab sordi omanik, esindaja või säilitaja
 - kvaliteedinõuetele vastavust kontrollib PMA sordi omaniku, esindaja või säilitaja avalduse esitamisel

Turustamine tootmiskatseteks

- Sordilehte veel mitte võetud sortide korral on lubatud turustada seemet tootmiskatseteks
- Etikett- oranz
- Ei ole lubatud paljundada

Madalama idanevusega partii turustamine

- Õiguslik alus TPSKS § 106¹ (määrus 217/2006)
- Lubatud ainult sertifitseeritud seemne kategooria puhul
- Seemnest puudus kogu EL-s
- Taotlus esitatakse sordi omaniku, esindaja või säilitaja poolt põllumajandusministeeriumile
- Kiri edastatakse komisjoni ning teistesse liikmesriikidesse
- Sort, kogus, sordi lühikirjeldus, sarnased sordid

- Juhul kui pakkumisi pole või teised LR-d aktsepteerivad äraütlemissi, siis Komisjon väljastab loa teatud ajaks (nt 30. juunini) turustamiseks
- Turustada saab kogu EL territooriumil
- Lubadega saab tutvuda:

http://ec.europa.eu/food/plant/propagation/requirements/index_en.htm

GNRS säilitussortide turustamine

- TPSKS § 106 2
- Rahvaselektsioonsortide ja sortide kohta, mis on kohanenud kohalike ja piirkondlike oludega
- Põllukultuuride liikide korral
- Tulevikus ka köögiviljakultuuridel ja söödakultuuride segude korral

Täna tähelepanu

EV Põllumajandusministeerium

Põllumajandus ministeerium

Kontaktandmed

- Kristiina Digryte
- Taimse materjali büroo juhataja
- Tel 6256 275
- Kristiina.Digryte@agri.ee

